

Hotad biologisk mångfald, klimatförändringar och corona-pandemin – många av de största frågorna vi ställs inför just nu handlar på sätt eller annat om människans relation till djur. Man kommer inte förbi att mänskligheten har stått för en oerhörd förstörelse på denna planet under de senaste 200 åren. Det har visserligen uppstått en viss medvetenhet om den mänskliga verksamhetens oöverskådliga följder för djur och hela ekosystem. Tanken om att människan besitter en naturlig rätt att exploatera naturen har fått utstå hård kritik redan länge. Samtidigt riktas kritik mot köttindustrins grymma behandling av djur, som reduceras till länkar i en produktionskedja, samt det storskaliga jordbrukets destruktiva följder också för själva jorden.

Även om skadliga mänskliga praktiker i den stora skalan kan vara svåra att rubba är det ingalunda omöjligt: att vårt komplexa beroende av och vår delaktighet i naturen lyfts fram är hoppingivande. Men frågorna som rör relationen mellan människa och djur tenderar att vara kontroversiella: känslor, och också konkreta intressen, står på spel. Detta gäller djurhållning men också exempelvis frågan om fågeljakt. Forskningens bidrag till en översiktlig och faktabaserad diskussion bör framhållas.

Forskningen som rör relationen mellan människa och djur blomstrar just nu. Det tvärvetenskapliga fältet djurstudier, inklusive kritiska djurstudier, växer så det knakar. Den så kallade posthumanismen utmanar konventionella hierarkier och skillnader mellan människa och djur. Både kategorin 'människa' och 'djur' granskas kritiskt och en traditionell förståelse av människans relation till sin värld bryts upp. I detta nummer av *Ikaros* har vi valt att inte endast fokusera på maktperspektiv, även om de också är närvarande i flera av texterna. Fle-

ra skribenter tar fasta på *mångfalden* i förhållningssätt till djur som en påminnelse som är viktig för att vi ska förstå oss själva och inte göra oss falska föreställningar om vår delaktighet i naturen.

Filosofen **Göran Torrkulla** skriver i sin text om våra sinsemellan olika relationer till djur. Dessa relationer väcker frågor om ansvar, och frågor om vad det innebär att människan är en bland djuren. Ett "medvarelseperspektiv" påtalar vikten av en levande uppmärksamhet vad gäller naturens brokiga mångfald. Biologerna **Anna Thörnroos** och **Jolanda Linsén** intresserar sig i sin text för människors sätt att förhålla sig till naturens mångfald och, i synnerhet, till livet i havet. Texten öppnar upp för frågan: vad menar människor egentligen när de säger sig sätta värde på naturens mångfald, vad betyder det i praktiken? **Heta Lähdesmäki** skriver om människans förhållningssätt till vargar och föreställningen om vargen som ett ödemarksdjur. Texten utgör en djupdykning i frågan om vad det innebär att dela plats med andra arter. Hur vi förhåller oss till vargen avslöjar också mycket om oss människor.

Texterna i detta nummer av *Ikaros* påminner oss om att frågor om människans relationer till djur är specifika och förankrade i olika praktiker och i särskilda historiska, föränderliga sammanhang. Vad har binnikemaskar med välfärdsstaten att göra? Hur betraktades kvinnors arbete med att sköta korna i bondesamhället? Vilka olika föreställningar om det mänskliga samhället har projicerats på bin? Hur ska man förstå den avsky som många känner för fästingen? Texterna korsar människans värld och djurens, och tar fasta på de ofta mångtydiga relationerna.

Mio Lindman, chefredaktör

